

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยการเก็บข้อมูลจากสตรีที่มีบุตรคนสุดท้ายของอายุต่ำกว่า 3 ปีและมารับบริการในศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ตกเป็นตัวอย่าง จำนวน 4 เขตวละ 100 คน รวม 400 ราย

ในการศึกษานี้ได้กำหนดตัวแปรตาม คือระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาแบ่งเป็น 5 กลุ่มคือ 0-1 เดือน, 2-3 เดือน, 4-6 เดือน, 7-12 เดือน, 13-36 เดือน ส่วนตัวแปรอิสระคือปัจจัยทางด้านอายุ เศรษฐกิจสังคม และอื่น ๆ ได้แก่อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ครัวเรือน สถานภาพการหางาน สถานที่หางาน จำนวนบุตร ผู้ให้คำแนะนำเรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยมีสมมติฐานหลักว่า มารดาที่มีปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจสังคมและอื่น ๆ แตกต่างกันน่าจะมีระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาแตกต่างกัน

การประมวลผลข้อมูลในการวิเคราะห์ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X ส่วนการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลใช้อัตราร้อยละแสดงลักษณะข้อมูลทั่วไป และให้การสร้างตารางไขว้หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 26 แสดงตัวแปรอิสระทางด้านประชากร เศรษฐกิจสังคมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาตามสมมติฐาน, ความเป็นนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อถูกควบคุมด้วยอายุบุตร

ตัวแปรอิสระ	เป็นไปตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระหว่างตัวแปร 2 ตัว	เป็นไปตามสมมติฐานเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตร
อายุมารดา	เป็น	มี	เป็น
จำนวนบุตร	เป็น	มี	เป็น
รายได้ครัวเรือน	ไม่เป็น	มี	ไม่เป็น
อาชีพ	เป็น	มี	เป็น
การศึกษา	ไม่เป็น	ไม่มี	ไม่เป็น
สถานที่ทำงาน	เป็น	มี	เป็น
สถานภาพใน- การทำงาน	เป็น	มี	เป็น
เขตที่อยู่ในกทม.	ไม่เป็น	มี	ไม่เป็น
ผู้ให้คำแนะนำเรื่อง การเลี้ยงบุตรด้วย นมมารดา	เป็น	ไม่มี	เป็น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

2.1 อายุกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.012 และเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตรยังคงเป็นไปตามสมมติฐาน

2.2 จำนวนบุตรกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.007 และเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตรยังคงเป็นไปตามสมมติฐาน

2.3 รายได้ครัวเรือนกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.008 และเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตรก็ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.4 อาชีพกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.000 และเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตรแล้วพบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน

2.5 การศึกษากับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.212 และเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตรยังคงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.6 สถานที่ทำงานกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.000 และเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตรยังคงเป็นไปตามสมมติฐาน

2.7 สถานภาพในการทำงานกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.004 และเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตรยังคงเป็นไปตามสมมติฐาน

2.8 เขตที่อยู่กับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.004 และเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตรยังคงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.9 ผู้ให้คำแนะนำ เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดากับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 9 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.146 และเมื่อควบคุมด้วยอายุบุตรยังคง เป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าสตรีในเขตกรุงเทพมหานครมีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาถึงร้อยละ 70.0 ถึงแม้ว่าจะเลี้ยงควบคู่กับนมประเภทอื่นก็ตาม และในปัจจุบันได้เลิกเลี้ยงไปแล้ว ผลจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานของการฉายภาพประชากรด้านการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ โดยสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมารดาและบุตรต่อไป
2. จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ครัวเรือน สถานที่ทำงาน สถานภาพในการทำงาน จำนวนบุตร ผู้ให้คำแนะนำ เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและเขตที่อยู่ ดังนั้นการรณรงค์ในเรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จึงควรรณรงค์กลุ่มเป้าหมายในมารดาอายุน้อย มีบุตรเพียงคนเดียว รายได้ครัวเรือนสูง สถานที่ทำงานอยู่นอกบ้าน สถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง มีเขตที่อยู่ในกรุงเทพฯชั้นนอก และการรณรงค์ด้านการให้ความรู้ เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาทางสื่อสารมวลชน
3. ผู้ที่สนใจจะหาวิจัยเพื่อประโยชน์ของการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการวางแผนชั้นต่อไป ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคือ เนื่องจากข้อมูลที่มีมาซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องอายุบุตร ดังนั้นจึงศึกษาได้เพียงบุตรที่อายุ 0-3 ปีเท่านั้น ในทางปฏิบัติมารดาบางกลุ่มยังคงเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจนถึงอายุ 5-6ปี ซึ่งน่าจะหา เหตุและผลของพฤติกรรมดังกล่าว